

**ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ»**

Придунайська філія

***СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(ВИБІРКОВОЇ)
«БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ»***

Спеціальність **D3 Менеджмент**

Освітній рівень: **перший (бакалаврський) рівень**

Освітня програма: **Менеджмент**

МАУП 2025

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Безпека життєдіяльності
Шифр та назва спеціальності	D3 «Менеджмент»
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	вибіркова
Кількість кредитів і годин	3 кредити / 90 год. Лекції: 20 Семінарські заняття: 14 Самостійна робота студентів: 56
Терміни вивчення дисципліни	2 семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	залік
Сторінка дисципліни на сайті	https://drive.google.com/file/d/1BXZL7-BX1vnRtHTvri5AxZ6X6OgA3GPr/view?usp=sharing

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація.

Дорошева Антоніна Олександрівна	
Науковий ступінь	кандидат історичних наук
Вчене звання	доцент
Посада	доцент кафедри суспільно-наукових дисциплін
Дисципліни, які викладає НПП	Історія та культура України
Напрями наукових досліджень	Історико-культурні засади формування громадянських цінностей та культури безпеки в сучасному українському суспільстві
Посилання на реєстри ідентифікаторів для науковців	Гугл Академія https://scholar.google.com.ua/scholar? ORCID: https://orcid.org/0000-0003-3257-7173
Контактна інформація викладача:	
E-mail:	menedzmentuk@gmail.com
Контактний тел.	+380677445957
Портфоліо викладача на сайті кафедри / Інституту / Академії	https://izmail.maup.com.ua/assets/files/dorosheva-portfolio.pdf

Анотація курсу. Навчальна дисципліна «Безпека життєдіяльності» є базовим освітнім компонентом, що формує у студентів компетентності збереження життя та здоров'я в умовах підвищених ризиків. В реаліях сьогодення курс трансформувався з теоретичного огляду загроз у практичний посібник з виживання. Дисципліна фокусується на алгоритмах дій у кризових ситуаціях (воєнний стан, техногенні катастрофи, побутові небезпеки) та домедичній допомозі. Для майбутнього

менеджера цей курс є критично важливим, адже лідер несе відповідальність не лише за себе, а й за безпеку своєї команди та клієнтів.

Предметом авчальної дисципліни є закономірності виникнення небезпек, їх властивості, вплив на організм людини, а також правові, організаційні та технічні основи захисту людини в середовищі її перебування.

Метою вивчення дисципліни є набуття студентами теоретичних знань та практичних навичок, необхідних для ідентифікації небезпечних чинників, оцінки ризиків та здійснення ефективних заходів щодо захисту життя та здоров'я в умовах повсякденної діяльності та надзвичайних ситуацій.

Завдання передбачають опанування протоколів домедичної допомоги (алгоритм MARCH), вивчення правил мінної безпеки та поведіння з вибухонебезпечними предметами, засвоєння порядку дій за сигналами цивільного захисту, а також розуміння психології поведінки людей у натовпі та стресових ситуаціях.

В результаті вивчення вибіркового освітнього компонента «Безпека життєдіяльності» здобувачі повинні:

знати:

- класифікацію надзвичайних ситуацій природного, техногенного та воєнного характеру;
- сигнали оповіщення цивільного захисту та порядок дій населення;
- алгоритми надання домедичної допомоги при кровотечах, травмах, опіках та зупинці серця;
- правила пожежної безпеки та способи евакуації з приміщень;
- ознаки вибухонебезпечних предметів та маркування небезпечних територій.

вміти:

- оцінювати обстановку та приймати рішення в умовах дефіциту часу;
- надавати домедичну допомогу (накладати турнікет, робити серцево-легеневу реанімацію, тампонувати рани);
- користуватися первинними засобами пожежогасіння та засобами індивідуального захисту;
- організовувати безпечну поведінку групи людей під час евакуації;
- ідентифікувати психологічні ознаки паніки та протидіяти їм..

Пререквізити. Вивчення дисципліни відбувається у другому семестрі та спирається на загальні компетентності, здобуті під час навчання у середній школі, а також на результати навчання першого семестру. Зокрема, важливим підґрунтям є знання з курсу «Вступ до спеціальності "Менеджмент"», який закладає основи розуміння відповідальності керівника, та дисципліни «Філософія», що формує світоглядне розуміння абсолютної цінності людського життя..

Постреквізити. Набуті компетентності з безпеки життєдіяльності мають наскрізний характер і слугують необхідним фундаментом для опанування дисциплін старших курсів. Зокрема, вони є базою для вивчення «Економіки праці та соціально-трудових відносин» у п'ятому семестрі в аспекті охорони праці, курсу «Соціальна відповідальність бізнесу» у шостому семестрі щодо забезпечення безпечних умов для стейкхолдерів, а також дисципліни «Основи безпеки бізнесу» у сьомому семестрі, де фокус уваги зміщується з фізичної безпеки особистості на комплексний захист інтересів підприємства.

Зміст навчальної дисципліни (денна форма навчання)

№	Назва теми	Методи навчання/методи оцінювання
Тема 1	Теоретичні основи безпеки життєдіяльності	– освітній процес ґрунтується на поєднанні лекційних та практичних форм навчання. Лекційні заняття проводяться у форматі оглядових, проблемних лекцій та лекцій-візуалізацій (демонстрація засобів індивідуального захисту, відеоінструкцій з домедичної допомоги та алгоритмів дій під час воєнного стану) і спрямовані на формування стійкої культури безпеки та виживання. Практичні заняття реалізуються у формі тренінгів та семінарів-практикумів, що передбачають відпрацювання фізичних навичок надання першої допомоги (зупинка кровотеч, СЛР), дій за сигналами оповіщення та користування засобами пожежогасіння; – для формування прикладних та життєзберігаючих компетентностей застосовуються інтерактивні методи навчання, зокрема симуляція надзвичайних ситуацій (ігрове моделювання евакуації), аналіз реальних кейсів (case study) аварій і катастроф, робота в малих групах (відпрацювання командної взаємодії при порятунку постраждалих), а також розробка алгоритмів дій у кризових умовах у межах самостійної роботи здобувачів освіти.. Методи оцінювання Оцінювання здійснюється за накопичувальною системою і включає: - поточний контроль: усне опитування, експрес-тестування, розв’язання ситуаційних задач та захист індивідуальних завдань; - модульний контроль: письмова модульна контрольна робота (МКР) після завершення змістовного блоку; - підсумковий контроль: залік (письмова робота з теоретичними завданнями).
Тема 2	Людина в системі «людина – середовище існування»	
Тема 3	Природні небезпеки та стихійні лиха.	
Тема 4	Техногенні небезпеки та їх наслідки	
Тема 5	Пожежна безпека та вибухонебезпека	
Тема 6	Хімічна та радіаційна безпека	
Тема 7	Безпека в умовах воєнного стану	
Тема 8	Мінна безпека та поводження з вибухонебезпечними предметами	
Тема 9	Соціальні небезпеки та інформаційно-психологічна безпека	
Тема 10	Домедична допомога у надзвичайних ситуаціях	
Модульна контрольна робота		
Форма контролю залік		

Технічне обладнання та програмне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу з дисципліни «Безпека життєдіяльності» передбачає використання спеціалізованих навчальних аудиторій, оснащених сучасними технічними засобами навчання, а також бібліотечних фондів, у тому числі електронних ресурсів.

Для візуалізації навчального матеріалу під час лекційних і семінарських занять використовується мультимедійне обладнання, зокрема комп’ютерна техніка та мультимедійний проектор. Виконання практичних і самостійних завдань, підготовка до семінарів і опрацювання навчальних матеріалів забезпечуються доступом до мережі Інтернет через безкоштовне Wi-Fi покриття.

Форми та методи контролю

Система оцінювання знань здобувачів включає поточний та підсумковий (семестровий) контроль.

Поточне оцінювання здійснюється систематично під час практичних і семінарських занять з метою перевірки рівня засвоєння теоретичних основ безпеки життєдіяльності, сформованості навичок ідентифікації небезпек і прогнозування ризиків, а також уміння застосовувати алгоритми дій у надзвичайних ситуаціях та засоби колективного й індивідуального захисту.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю.

Участь студентів у навчальному процесі реалізується через усні виступи, презентації результатів аналізу безпекових ситуацій, доповіді за результатами розбору кейсів (моделювання поведінки під час техногенних чи природних катастроф), а також активну участь у командних дискусіях та тренінгових вправах із надання домедичної допомоги. Письмова складова роботи охоплює виконання контрольних і тестових завдань, підготовку рефератів, есе щодо культури безпеки та конспектів за матеріалами лекцій і нормативно-правових актів у сфері цивільного захисту.

Методи поточного контролю.

Методичний інструментарій поточного контролю з дисципліни «Безпека життєдіяльності» поєднує усні та письмові форми оцінювання.

Усний контроль здійснюється у формі опитувань, співбесід, захисту індивідуальних проектів та участі здобувачів у семінарських дискусіях.

Письмові види робіт включають виконання індивідуальних і групових завдань (наприклад, розробка плану евакуації), підготовку коротких письмових відповідей, рефлексивних есе та опрацювання ситуаційних завдань із розв'язання безпекових дилем.

Оцінювання також ґрунтується на спостереженні за активністю здобувачів під час обговорення реальних суспільних і екологічних загроз, перевірці результатів презентацій індивідуальних або групових завдань, а також проведенні експрес-тестування з використанням завдань відкритого й закритого типів для перевірки знань щодо протоколів безпеки..

Система оцінювання та вимоги.

Таблиця розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти*

Теми	Поточний контроль знань						Підсумковий контроль		Загальна кількість балів
	Семінар 1 (Тема 1,2)	Семінар 2 (Тема 3,4)	Семінар 3 (Тема 5)	Семінар 4 (Тема 6,7)	Семінар 5 (Тема 8,9)	Семінар 6 (Тема 10)	Модульна контрольна робота	Залік**	
Робота на семінарському занятті	6	6	6	6	6	6	20	20*	100
Самостійна робота	4	4	4	4	4	4			

*Таблиця містить інформацію про максимальні бали за кожен вид навчальної роботи здобувача вищої освіти.

Критерії та порядок оцінювання

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюється відповідно до чинного Положення про оцінювання у закладі вищої освіти.

Модульний контроль проводиться на завершальному занятті змістового модуля у формі письмового тестування.

При оцінюванні модульного тесту враховуються обсяг і правильність виконання завдань:

- оцінка «відмінно» (A) виставляється за правильне виконання всіх завдань (або більше 90% всіх завдань);
- оцінка «добре» (B) виставляється за виконання 80% всіх завдань;
- оцінка «добре» (C) виставляється за виконання 70% всіх завдань;
- оцінка «задовільно» (D) виставляється за правильне виконання 60% запропонованих завдань;
- оцінка «задовільно» (E) виставляється, якщо правильно виконано більше 50% запропонованих завдань;
- оцінка «незадовільно» (FX) виставляється, якщо виконано менше 50% завдань.

Неявка на модульний тест - 0 балів.

Вищезазначені оцінки перетворюються на рейтингові бали таким чином:

«A» - 18-20 балів;

«B» - 16-17 балів;

«C» - 14-15 балів;

«D» - 12-13 балів.

«E» - 10-11 балів;

«FX» - менше 10 балів.

Підсумкова семестрове оцінювання з дисципліни «Безпека життєдіяльності» є обов'язковою формою оцінювання результатів навчання студентів. Воно проводиться у терміни, визначені навчальним планом, і охоплює обсяг матеріалу, визначений програмою курсу.

Підсумкове оцінювання проводиться у формі тесту. До семестрового оцінювання допускається студент, який виконав усі необхідні роботи.

Підсумкова оцінка виставляється на основі результатів навчання студента протягом семестру. Оцінка студента складається з балів, накопичених за результатами поточного оцінювання, та заохочувальних балів.

Студенти, які виконали всі необхідні завдання і отримали оцінку 60 балів або вище, отримують оцінку, що відповідає отриманій оцінці, без додаткового тестування.

Для студентів, які виконали всі необхідні завдання, але отримали оцінку нижче 60 балів, а також для тих, хто бажає поліпшити свій бал (результат), викладач проводить підсумкову роботу у формі тесту під час останнього запланованого заняття з дисципліни в навчальному семестрі.

Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності.

До додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності відносять участь здобувачів у роботі наукових конференцій, наукових гуртків здобувачів і проблемних груп, підготовці публікацій, участь у Всеукраїнських олімпіадах і конкурсах та Міжнародних конкурсах тощо понад обсяги завдань, які встановлені відповідною робочою програмою навчальної дисципліни.

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у науково-дослідній роботі та виконували певні види додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності, можуть присуджуватися заохочувальні (бонусні) бали за визначену освітню компоненту.

Оцінка самостійної роботи

Загальна кількість балів, отриманих студентом за виконання самостійної роботи, є одним із складових академічної успішності з дисципліни. Самостійна робота з кожної теми, відповідно до програми курсу, оцінюється в діапазоні від 0 до 4 балів за допомогою стандартизованих та узагальнених критеріїв оцінювання знань.

Шкала оцінювання виконання самостійної роботи (індивідуальних завдань) критерії оцінювання.

Максимально можлива оцінка самостійної роботи (індивідуальні завдання)	Рівень виконання			
	Відмінно	Добре	Задовільно	Незадовільно
4	4	3	1-2	0

Форми оцінювання включають: поточне оцінювання навчальної діяльності здобувачів під час практичних (семінарських) занять, зокрема перевірку засвоєння теоретичного матеріалу на основі усних відповідей, участі в обговореннях, підготовки доповідей, повідомлень і презентацій.

Оцінювання також передбачає виконання індивідуальних та групових завдань, розв'язання ситуаційних кейсів, підготовку письмових робіт за темами самостійного опрацювання, узагальнення навчального матеріалу та формулювання висновків.

Контроль рівня засвоєння навчального матеріалу здійснюється шляхом тестування, виконання письмових контрольних робіт, а також у формі підсумкового контролю. Заохочується підготовка навчально-наукових матеріалів (тез доповідей, коротких оглядів тощо), що сприяє розвитку навичок самостійної навчальної та професійної діяльності.

Для оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти впродовж семестру застосовується 100-бальна, національна та шкала ЄКТС оцінювання.

Шкала підсумкового оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82 – 89	B	добре	
75 – 81	C		
68 – 74	D	задовільно	
60 – 67	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Успішне опанування освітнього компонента «Безпека життєдіяльності» вимагає від здобувачів освіти високої самодисципліни та відповідального ставлення до навчального процесу. Обов'язковими умовами є регулярне відвідування лекційних і практичних занять, активна участь в аудиторній роботі, а також своєчасне і якісне виконання всіх видів самостійних та контрольних завдань, передбачених програмою.

У разі пропуску занять або отримання незадовільних результатів студент зобов'язаний ліквідувати академічну заборгованість шляхом відпрацювання відповідних тем.

Невіддільною складовою навчання є суворе дотримання норм академічної етики та культури поведінки. Освітній процес базується на принципах академічної доброчесності, що передбачає виключно самостійне виконання всіх письмових робіт, доповідей та презентацій. Будь-які запозичення думок чи текстів інших авторів мають супроводжуватися коректними посиланнями на першоджерела. У межах курсу неприпустимими є будь-які прояви академічної недоброчесності, зокрема плагіат, самоплагіат, фабрикація та фальсифікація даних, списування, обман, хабарництво чи необ'єктивне оцінювання.

Рекомендовані джерела інформації

Основна література:

1. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403-VI (Редакція станом на 12.09.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>
2. Про охорону праці: Закон України від 14.10.1992 № 2694-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>
3. Безпека життєдіяльності : підручник / [А.С.Беліков, В.А.Шаломов, С.В.Подкопаєв та ін.] ; під заг. ред. проф. А.С.Белікова. Дніпро : Журфонд, 2024. 240 с.
4. Безпека життєдіяльності та охорона праці : підручник / В. В. Сокурєнко, О. М. Бандурка, С. М. Бортник та ін. ; за заг. ред. В. В. Сокурєнка ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2021. 308 с
5. Грибан В. Г. Безпека життєдіяльності та охорона праці : підручник / В.Г.Грибан, А.Є.Фоменко, Д.Г.Казначєєв. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 388 с.
6. Мєлєх Л. В. Безпека життєдіяльності та охорона праці : навч. посіб. для здобувачів вищої освіти зі спеціальності 081 «Право» / Л.В.Мєлєх. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 219 с.

Допоміжна література:

1. Гоблик В. В. Прикладна соціологія: логістика і методи дослідження: навч. посібник / В.Гоблик, Т.Щєрбан. Мукачєво: РВВ МДУ, 2021. 108 с.
2. Карабин В. В. Класифікація надзвичайних ситуацій природного характеру геологічної генези / В.В.Карабин, І.М.Кордіяка. *Наука і оборона*. 2025. № 2. С. 27–30. URL:
3. https://sci.ldubgd.edu.ua/bitstream/123456789/17186/1/%d0%bd%d0%b0%d1%83%d0%ba%d0%b0%20%d1%96%20%d0%be%d0%b1%d0%be%d1%80%d0%be%d0%bd%d0%b0%20%20%d1%81%d1%82%d0%b0%d1%82%d1%82%d1%8f%20%d0%9a%d0%b0%d1%80%d0%b0%b1%d0%b8%d0%bd%20%d0%9a%d0%be%d1%80%d0%b4%d1%96%d1%8f%d0%ba%d0%b0_25_2.pdf.
4. Лукашик В. В. Визначення та класифікація надзвичайних ситуацій як облікової та правової категорій / В.В.Лукашик. *Ефективна економіка*. 2023. №4. URL: <https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/1460/1470>.
5. Carra, S., Bottani, E., Vignali, G., Madonna, M., & Monica, L. Implementation of Behavior-Based Safety in the Workplace: A Review of Conceptual and Empirical Literature. *Sustainability*. 2024. Volume 16 Issue 23. URL: <https://www.mdpi.com/2071-1050/16/23/10195>

6. Goulding, L. & McLeod, R. Spotlights: Understanding Human Behavior Following an Accident. *ACS Chemical Health & Safety*. 2023. №30. P. 3-6. URL: https://pubs.acs.org/doi/pdf/10.1021/acs.chas.2c00091?ref=article_openPDF
7. Zakaria, J., Che Rosmani Che Hassan, Hamid, M.D. & Sukadarin, E.H. The effectiveness of behavior-based safety observation program (BSOP) in the chemical manufacturing industry. *Process Safety Progress*. 2023. Volume 43, Issue 1. P: 52-62. URL: <https://aiche.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/prs.12533>

Електронні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
2. Безпека життєдіяльності та охорона праці [Електронний ресурс] : практикум із тренінг-курсу / уклад. Є. О. Михайлова, О. Ф. Протасенко. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2025. 187 с. URL: <https://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/35798/1/2025-%D0%9C%D0%B8%D1%85%D0%B0%D0%B9%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%84.%D0%9E.%2C%20%D0%9F%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%B0%D1%81%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%9E.%D0%A4..pdf>.
3. Дії населення у разі загрози вчинення терористичного акту Безпека життєдіяльності. 2014. №9. URL: https://duikt.edu.ua/uploads/l_992_57776696.pdf.
4. Дії під час оголошення надзвичайної ситуації: це повинен знати і вміти кожен / В.Коваль. URL: https://duikt.edu.ua/uploads/l_992_75806731.pdf.
5. Основи організації забезпечення життєдіяльності населення у надзвичайних ситуаціях / О.Д.Гудович та ін. Безпека життєдіяльності. 2014. №16. URL: https://duikt.edu.ua/uploads/l_992_73108080.pdf
6. Як надавати першу медичну допомогу: алгоритм дій при різних видах пошкоджень / Н.Сергійчук. Budni. URL: <https://budni.robota.ua/career/yak-nadavaty-pershuyu-medychnu-dopomohu-alhorytm-diy-pry-riznyh-vyдах-ushkodzhen>
7. Як не постраждати у натовпі / П.Вевенко, Ю.Ведмеденко. Безпека життєдіяльності. 2014. №11. URL: https://duikt.edu.ua/uploads/l_992_61629529.pdf